

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת דברים (חזון)
תשפ"ג

(שנה ז', גליון מס' 301)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
20:59	20:23	19:08	ירושלים:
20:57	20:25	19:25	תל אביב:
21:01	20:27	19:19	חיפה:
20:58	20:23	19:24	באר שבע:

שיעורי הרב אליהו בר חן

**בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה**

פרשת דברים - חזון - תשעה באב התשפ"ג

”חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שְׁנָאָה נִפְשִׁי”

א. ”אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל - בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן, בַּמִּדְבָּר, בְּעַרְבָּה, מִזֶּל סוּף, בֵּין פְּאָרֹן וּבֵין תְּפֹל וְלָבֹן, וְחֶצְרֹת, וְדִי זָהָב” (דברים, א' - א').

”חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שְׁנָאָה נִפְשִׁי, הָיוּ עָלַי לְטָרַח, נִלְאַתִּי נְשֹׂא” (הפטרות שבת חזון”. ישעיה, א' - יד').

ב. הנה, בדבריו של משה רע"ה, בריש פרשתן לעם ישראל, ידועים ומפורסמים דבריו של רש"י הקדוש:

”לפי שהן דברי תוכחות,

ומנה כאן, כל המקומות שהכעיסו לפני המקום.

לפיכך, סתם את הדברים, והזכירם ברמז,

מפני כבודן של ישראל”.

ובביאור אותם דברי התוכחות, כתב רש"י הקדוש:

” בַּמִּדְבָּר -

לא בַּמִּדְבָּר הָיוּ, אלא בערבות מואב.

ומהו בַּמִּדְבָּר?

אלא, בשביל מה שהכעיסוהו במדבר, שאמרו ¹, 'מִי יִתֵּן מוֹתֵנוּ'.

'בְּעַרְבָּה' -

בשביל הערבה,

---

¹ שמות, טז' - ג'.

”וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִי יִתֵּן מוֹתֵנוּ בְּיַד יְהוָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם - בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל סֵיר הַבְּשָׂר, בְּאֲקִלְנוּ לֶחֶם לְשִׁבְעָה, כִּי הוֹצֵאתֶם אֹתֵנוּ אֶל הַמִּדְבָּר הַזֶּה, לְהַמִּית אֶת כָּל הַקְּהָל הַזֶּה בְּרַעַב”.

שחטאו בבעל פעור - בַּשָּׁטִים, בערבות מואב.

'מזל סוף' -

על מה שהמרו בים סוף, בבואם לים סוף,

שאמרו ², 'הַמִּבְלִי אֵין קִבְרִים בְּמִצְרַיִם'.

וכן בְּנִסְעָם מתוך הים,

שנאמר ³, 'וַיִּמְרוּ עַל יָם בְּיַם סוּף', כדאיתא בערכין ⁴.

'בין פֶּאֶרֶן וּבֵין תַּפֵּל וְלָבֶן' -

אמר רבי יוחנן ⁵, חזרנו על כל המקרא, ולא מצינו מקום ששמו תַּפֵּל וְלָבֶן,

אלא, הוכיחן על הדברים שְׁתַּפְּלוּ עַל הַמֶּן, שהוא לבן, שאמרו ⁶, 'וַנִּפְשְׁנוּ קֶצֶה בַּלָּחִם

הַקֶּלֶקֶל',

ועל מה שעשו במדבר פֶּאֶרֶן, על ידי המרגלים.

'וַחֲצֵרֹת' -

במחלוקתו של קורח.

דבר אחר -

---

² שמות, יד' - יא':

"וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה, הַמִּבְלִי אֵין קִבְרִים בְּמִצְרַיִם - לַקְּהֵנִי לְמוֹת בַּמִּדְבָּר, מֵהַזֹּאת עֲשִׂיתָ לָנוּ, לְהוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם".

³ תהילים, קו' - ז':

"אַבֹּתֵינוּ בְּמִצְרַיִם לֹא הִשְׁפִּילוּ נַפְלְאוֹתֶיךָ, לֹא זָכְרוּ אֶת רַב חֲסִדֶיךָ, וַיִּמְרוּ עַל יַם בְּיַם סוּף".

⁴ טו' ע"א.

⁵ ובנוסחאות אחרות, הגירסא:

רשב"י.

⁶ במדבר, כא' - ה':

"וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאַלְהֵימָם וּבְמֹשֶׁה, לְמַה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְמוֹת בַּמִּדְבָּר, כִּי אֵין לָחֶם וְאֵין מַיִם, וַנִּפְשְׁנוּ קֶצֶה בַּלָּחִם הַקֶּלֶקֶל".

אמר להם, היה לכם ללמוד ממה שעשיתי למרים בחצרות, בשביל לשון הרע, ואתם נדברתם במקום.

'וְדִי זָהָב' -

הוכיחן על העגל, שעשו בשביל רוב זהב שהיה להם".

ג. והנה, דברי רש"י הקדוש, באות הנ"ל, בעניין "וְדִי זָהָב":

"הוכיחן על העגל, שעשו בשביל רוב זהב שהיה להם",

כבר נתבארו בדברי רבותינו ז"ל במסכת ברכות ⁷ :

"מאי וְדִי זָהָב?"

אמרי דבי רבי ינאי -

כך אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם -

בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל, עד שאמרו דִי, הוא גרם שעשו את העגל ⁸.

אמרי דבי רבי ינאי -

אין ארי נוהם מתוך קופה של תבן, אלא, מתוך קופה של בשר ⁹.

---

⁷ לב' ע"א.

⁸ היינו:

בשביל כסף וזהב, שהשפיע הבורא ית"ש לעם ישראל, בעת ביזת מצרים וביזת הים,

עד שאמרו "דִי", שהוא כעין "וְדִי זָהָב",

הוא שגרם להם, שיעשו את העגל, עם אותו הזהב.

ועיין בחידושי אגדות להמהרש"א, שביאר בזה:

שהגמרא דייקה זאת, מהייתור של מילת "וְדִי",

שכן, אילו היתה כוונתו של משה רע"ה, להוכיחם רק על מעשה העגל, הוא היה אומר רק את מילת "זָהָב".

⁹ היינו:

אמר רבי אושעיא -

משל, לאדם שהיתה לו פרה כחושה ובעלת אברים, האכילה כרשינין והיתה
מבעטת בו,

אמר לה, מי גרם לך שתהא מבעטת בי?

אלא, כרשינין שהאכלתיך!¹⁰

אמר רבי חייא בר אבא, אמר רבי יוחנן -

משל, לאדם אחד שהיה לו בן, הרחיצו, וסכו, והאכילו, והשקהו, ותלה לו כיס על
צוארו, והושיבו על פתח של זונות,

מה יעשה אותו הבן שלא יחטא?^{11 12}!

שאין האריה שמח ומשתגע, ומזיק,

מתוך קופה של תבן, אלא, מתוך קופה של בשר.

והנמשל, הוא, שאין אדם חוטא מתוך דחקות, אלא מתוך שפע והרחבה.

¹⁰ היינו:

משל, לאדם שהיתה לו פרה כחושה ובעלת אברים, והיה מאכילה אוכל הראוי לה - העשוי מכרשינין,

ומתוך כך, היא השמינה,

והיתה הפרה מבעטת בו.

אמר לה בעליה, מי גרם לך שתהא מבעטת בי?

אין זאת, אלא, מחמת אותם הכרשינין שהאכלתיך!

והנמשל, הוא, שכך אירע אצל עם ישראל, שמרוב השפע שהשפיע להם הבורא ית"ש, הם באו לידי חטא.

ויעוין בספר "החינוך" (מצווה רמח'), שביאר בזה:

שטעם הדבר, ששפע האוכל מביא לידי חטא,

הוא, "לפי שהמזונות הם עיסת החומר, והתבוננות במושכל וביראת אלוקים ובמצותיו היקרות, הוא
עיסת הנפש,

והנפש והחומר, הפכים גמורים הם, כמו שכתבתי בראש הספר,

ועל כן, בהתגבר עיסת החומר, תחלש קצת עיסת הנפש."

אמר רב אחא בריה דרב הונא, אמר רב ששת -
היינו דאמרי אינשי, מלי כריסיה, זני בישי¹³,
שנאמר¹⁴, 'כְּמַרְעֵיתֶם וַיִּשְׁפְּעוּ שְׂבָעוֹ, וַיָּרֶם לָבָס, עַל כֵּן שְׂכַחוּנִי'.
רב נחמן, אמר מהכא¹⁵, 'וַיָּרֶם לְבַבְךָ וַיִּשְׁכַּחְתָּ אֶת ה'.'
ורבנן אמרי, מהכא¹⁶, 'וַאֲכַל וְשָׂבַע וְדָשַׁן, וּפְנָה'.
ואי בעית אימא, מהכא¹⁷, 'וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן, וַיִּבְעֹט'.

¹¹ היינו:

משל, לאדם אחד שהיה לו בן,

ורחץ האב את הבן, וסכו, והאכילו, והשקהו, ותלה לו כיס עם מעות על צווארו, ולאחר מכן - הושיבו על פתח של זונות,

מה יעשה אותו הבן שלא יחטא!?

והנמשל, הוא, שכך אירע אצל עם ישראל, שמרוב כסף וזהב שניתן להם, באו לידי הניסיון וחטאו.

¹² ויעוין בחידושי הגהות - להגה"ק רבי אליעזר משה הורביץ זיע"א, שביאר, מפני מה הביאה הגמרא ג' משלים:

והוא, כנגד סוגי החוטאים בעגל,

"ארי" - דרכו להזיק, והוא כנגד הערב רב, שעליהם נאמר "שחת עמך" (שמות, לב' - ז').

"פרה" - אין דרכה לבעוט, אלא, רק כאשר מילאו את כרסה, והוא כנגד עם ישראל - שלולי שפע הזהב לא היו חוטאים בעגל.

"בן מלך" - אינו חוטא, אלא עם הושיבוהו בין חוטאים, והוא כנגד אהרן - שלולי הערב רב לא היה נכשל בעגל.

¹³ היינו:

שכך היה המשל שגור אצל המון העם, "מילוי הכרס, הוא ממין החטאים הרעים, כי הוא גורם את החטא".

¹⁴ הושע, יג' - ו'.

¹⁵ דברים, ח' - יד'.

¹⁶ דברים, לא' - כ'.

אמר רבי שמואל בר נחמני, אמר רבי יונתן -

מנין שחזר הקדוש ברוך הוא והודה לו למשה ¹⁸ ?

שנאמר ¹⁹ , 'וְכִסֹּף הַרְבִּיתִי לָהּ, וְזָהָב עָשׂוּ לַפְּעָלִי' .

ד. והנה, על מאמר הכתוב ²⁰ , "וְדִי זָהָב", כתב ²¹ הגה"ק בעל "שם משמואל" זיע"א:

"יש להבין, למה איחר כל כך, להזכיר את חטא העגל שהיה מוקדם ²² ?

ונראה -

דהנה, כל הראשונים כתבו בחטא העגל, שלא היתה כוונתם לצאת מתחת יד רשות ה' יתברך ²³ ...

ויש להבין, אם כן, 'מָה חָרִי הָאֵף הַגָּדוֹל הַזֶּה' ²⁴ , עד ש-'וּבְיָוִם פְּקָדֵי, וּפְקָדֵי עֲלֵהֶם חֲטָאתָם' ²⁵ ,

הלוא, שוגג בעבודה זרה, מתכפר בקרבן?

ונראה -

¹⁷ דברים, לב' - טו'.

¹⁸ היינו:

מנין, שהבורא ית"ש, הודה למשה רע"ה על טענתו, שהם חטאו מחמת הזהב שהוא הרבה להם?

¹⁹ הושע, ב' - י'.

²⁰ דברים, א' - א'.

²¹ פרשתן, שנת תרעט'.

²² היינו:

מפני מה, איחר משה רע"ה, בתוכחתו, את "חטא העגל", בסוף המאורעות, בעוד שהוא היה בתחילה?

²³ יעויין ב"ספר כוזרי" (מאמר ראשון, צג'), ובפירוש רמב"ן עה"ת, ובספר "תורה וחיים" (עה"ת, פרשת כי תשא).

²⁴ דברים, כט' - כג'.

²⁵ שמות, לב' - לד'.

שעיקר החטא, היה עניין המהירות.

שתיכף כשהגיעה שש, ולא בא משה רע"ה, נקהלו על אהרן ²⁶,

ואמרו ²⁷, 'קום עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים',

ו-חור שהוכיחם, הרגוהו ²⁸,

ובוודאי גם אהרן דיבר עמהם ולא הועיל.

ועל כל פנים, לעשות מעשה כזה שיש עליו עוררין, היה להם להיות מתונים ביישוב הדעת.

וכעין שהגיד כ"ק זקניי זצללה"ה מקאצק -

בהפרש ²⁹, שבין עצל למתון,

שעצל, הוא עצל להתיישב בדעת שלימה ובמתינות, ועושה במהירות.

כך היה עניין ישראל אז, שהיו עצלים להתיישב בדעת שלימה ובמתינות,

ואם כך היו עושים, היה משה בא בינתיים, ולא היה נעשה מה שנעשה.

וזה שהאשימם ה' יתברך, 'סָרוּ מֵהַר מִן הַדָּרָךְ' וגו' ³⁰,

הרי, שהקושיא עליהם היה, בדבר המהירות,

וכעניין שאומר הכתוב ³¹, 'מִהָרֹךְ שָׁכַחוּ מַעֲשָׂיו' - הכתוב באינך חטאים,

הרי, שהאשימם גם שם על מהירות, וכך היתה גם הקושיא שיש עליהם בעניין העגל.

²⁶ שבת, פט' ע"א

²⁷ שמות, לב' - א'.

²⁸ ויקרא רבה, פרשה י', ג'.

²⁹ היינו:

בהבדל.

³⁰ שמות, לב' - ח'.

³¹ תהילים, קו' - יג'.

אך הנה ידוע ³², ש-'זריזין מקדימים למצוות',
ובזוהר הקדוש ³³, 'בְּשׂוֹא גְלוּי אֶתְּה תְּשַׁבְּחִים' ³⁴ -
'שבחא הוא לון, אף על גב דלית ליה רשותא או לא יכיל, מכל מקום יש לו שבח
על הרצון' ³⁵,
ואם כן, הם שחשבו דמצווה קא עבדו ³⁶ ... שוב אין עליהם קושיא כל כך,
ויש להם טענה, שעשו כעניין שכתוב ³⁷, 'בְּאֵהֱבֵתָה תִּשְׁגָּה תְּמִיד', ולא מחמת
עצלות ליישוב הדעת עָשׂוּ,
אלא, כעין 'זריזין מקדימין למצוות',
מה גם, שהיו להוטין מאוד אחר העניין האלוקי, והיו שוגגין ומתכפרין בקרבן.
אך יש לומר -
שהוכיח סופו על תחילתו,
שמאחר שעשו אחר כך עוד חטאים על חטאים, זה מוֹרָה, שלא היו כל כך להוטין
בביטול הדעת לעניין האלוקי,
אם כן, שוב נתגלה עצם חטא העגל, שהיה מחמת עצלות ליישוב הדעת.
ועתה מובן, למה איחר בהזכרת חטא העגל".

³² פסחים, ד' ע"א.

ראש השנה, לב' ע"ב.

יומא, כח' ע"ב.

³³ חלק א', דף סט' ע"ב.

³⁴ תהילים, פט' - י'.

³⁵ היינו:

שהבורא ית"ש, נותן לאדם שכר על פי הרצון, למרות שהוא לא הצליח להגיע אל התוצאה.

³⁶ היינו:

עם ישראל, חשב בעת עשיית העגל, שהם עושים דבר מצווה.

³⁷ משלי, ה' - יט'.

ה. על מאמר הכתוב ³⁸, "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל - בעבר הירדן, במדבר, בערבה, מול סוף, בין פארן ובין תפל ולבן, ויחצלת, ודי זקב", דרשו רבותינו ז"ל ³⁹:

"זה שאמר הכתוב ⁴⁰, 'אלה עשית והחרשתי, דמית היות אהיה כמוך' וגו'.

מהו 'אלה עשית והחרשתי'?

אמר רבי שמואל בר נחמן ⁴¹, 'אלה אלהיך ישראל' - עשיתם במדבר, והחרשתי לכם.

למה?

שְׁהִיָּה מִשֶּׁה מְפִיס עָלַי, וְאוֹמֵר לִי ⁴², 'סֵלַח נָא', וְשִׁמְעֵתִי לוֹ.

'דמית היות אהיה כמוך' - דמיתם את הצורה ליוצרה, ואת הנטיעה למי שנטעה.

'אזכיחך ואערךך לעיניך' ⁴³, תרין אמוראין -

חד אמר, אעורר כל לעיניך,

וחד אמר, אסדיר כל לעיניך.

אמר להם משה, איני מוכיח אתכם על מה שאתם עתידים לעשות,

אלא, על מה שעשיתם לשעבר."

ובביאור דברי רבותינו ז"ל, מצאתי בספר הנפלא "פאר יעקב" ⁴⁴, שביאר כעין

דרכו של הגה"ק בעל "שם משמואל" זיע"א:

³⁸ דברים, א' - א'.

³⁹ דברים רבה, פרשה א', ג'.

⁴⁰ תהילים, נ' - כא'.

⁴¹ שמות, לב' - ד'.

⁴² במדבר, יד' - יט'.

⁴³ תהילים נ' - כא'.

⁴⁴ להגאון רבי יעקב אהרון פישר שליט"א.

”⁴⁵ דהנה, כל הראשונים כתבו בחטא העגל, שלא היתה כוונתם לצאת מתחת יד רשות ה' יתברך⁴⁶”.

והנה, לימוד זכות זה, היה שייך, עד אשר הגיעו עם ישראל "לחצירות", ששם היתה מחלוקתם של קורח וכל עדתו.

ברם, כאשר הם נחלקו על מנהיגותו של משה רע"ה,

אמר קורח⁴⁷, "כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קְדוֹשִׁים",

ופירש שם רש"י הקדוש, "כולם שמעו דברים בסיני, מפי הגבורה".

והנה, במעמד הר סיני, שמעו כולם⁴⁸, "אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּיַת עַבְדִּים, לֹא יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי".

וכאשר אמר קורח, שכולם שמעו דברים אלו,

ממילא, שוב אין לעם ישראל פתחון פה, שהם עשו את העגל, כאמצעי המקשר בינם לבין הבורא ית"ש.

ולפיכך, איחר משה רע"ה, בתוכחתו, את עניין העגל,

בכדי לטפוח על פניהם מציאות כואבת, שאין להם שום התנצלות במעשה העגל,

שכן, במעשיהם, הם גילו, שעשיית העגל, היתה לצורך עבודה זרה בלבד.

ו. על מאמר הכתוב⁴⁹, "חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שְׁנָאָה נִפְשִׁי, הָיוּ עָלַי לְטָרַח, נְלַאֲיִתִי נְשֹׂא", דרשו רבותינו ז"ל⁵⁰:

דברים, עמוד ח'.

⁴⁵ לשונו הקדוש של הגה"ק בעל "שם משמאל" זיע"א.

⁴⁶ יעויין ב"ספר כוזרי" (מאמר ראשון, צג), ובפירוש רמב"ן עה"ת, ובספר "תורה וחיים" (עה"ת, פרשת "כי תשא").

⁴⁷ במדבר, טז - ג'.

⁴⁸ שמות, כ' - ב'.

⁴⁹ הפטרת שבת "חזון". ישעיה, א' - יד'.

⁵⁰ מגילה, לא' ע"ב.

"מאי יהיו עלי לטרח?"

אמר הקדוש ברוך הוא, לא דיין להם לישראל שחוטאין לפני, אלא, שמטריחין אותי - לידע איזו גזירה קשה אביא עליהם".

ויעויין בדבריהם הקדושים של המהרש"א זיע"א⁵¹, ושל הגה"ק רבינו משה אלשיך - ה"אלשיך הקדוש" זיע"א⁵²,

ועל פי משמעות דבריהם הקדושים, אפשר לבאר את הפסוק כדלהלן:

כאשר אתם מקיימים את החודשים והמועדים, בצורה של "חֲדָשֵׁיכֶם ומוֹעֲדֵיכֶם",

והיינו, שאין אתם עושים אותו כפי רצוני, ולכבודי,

אלא, אך ורק לרצונכם ולכבודכם, במאכל ומשתה - ושאר תענוגות העולם,

אזי, "שְׁנֵאָה נִפְשֵׁי", כי אין חפצי ורצוני, בדבר שלא ציוויתי,

ולפיכך, "היו עלי לטרח".

ומעתה, נתבאר לנו כעין במתבאר לעיל בעניין "וְדִי זָהָב":

שכן, על ידי שעם ישראל לא קיימו את החודשים והמועדים, כרצון הבורא ית"ש,

מעתה, אינם יכולים לומר, שהם התקיימו על ידם.

כי סוף כל סוף, אינם, אלא, "חֲדָשֵׁיכֶם ומוֹעֲדֵיכֶם" בלבד.

ז. במסכת מגילה⁵³, ילפינן:

"וַיַּדְבֵּר מִנְּשָׂה אֶת מַעְדֵי ה', אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל -⁵⁴

שבת, קמה' ע"ב.

⁵¹ ב"חידושי אגדות", שם.

⁵² ישעיה, א' - יד'.

⁵³ לב' ע"א. סוף המסכתא.

⁵⁴ ויקרא, כג' מד'.

"מצותו, שיהו קורין אותן, כל אחד ואחד, בזמנו".

"תנו רבנן, משה תיקן להם לישראל, שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום,

הלכות פסח - בפסח,

הלכות עצרת - בעצרת,

הלכות חג - בחג".

והנה, טעם דרשתם זו, הינה, מחמת קושייתם בפסוק הנ"ל ⁵⁵ :

שכן, אחר שאנו יודעים, שמשה רע"ה - הוא שאמר את כל המצוות,

לשם מה הוצרך הכתוב לומר אף בענייני המועדים, את לשון "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה".

ומחמת קושיא זו, למדה הגמרא :

שלפני כל מועד ומועד, היה משה רע"ה, דורש לפני עם ישראל את הלכות אותו המועד,

וזאת, בכדי, שהם יידעו ויקיימו, את חוקותיו ומצוותיו של הבורא ית"ש.

ח. ונתקשה בזה ⁵⁶ רבינו הרי"ח הטוב זיע"א :

דהנה, בכל שבת ושבת, אנו קוראים את פרשת השבוע בספר התורה,

כך שבכל שנה ושנה, אנחנו קוראים בספר התורה, את כל הפרשיות הכתובות בה.

והנה, אותם הפרשיות שמוזכרים בהם ענייני המועדים,

הם כלולים בתוך אותם הפרשיות, הנקראות במשך השנה בין כה וכה.

ואם כן, הדבר צריך ביאור -

מפני מה, אנו מצווים, לקרוא את הפרשיות אלו "בזמנם"?

והלא, על כל פנים, אנחנו נקבל שכר על קריאתם, בין בזמנם ובין שלא בזמנם,

שכן, גופי תורה הם?

⁵⁵ וכפי שפירש רש"י.

⁵⁶ בספרו הקדוש "בן יהוידע", על הגמרא שם.

וביאר בזה רבינו זיע"א, על פי מה שכתב בספר "שער החצר" ⁵⁷, משם ספר "כתב יד":

דהנה, על הפסוק האמור ב"חטא העגלי" ⁵⁸, "וַיִּרְא הָעַם כִּי בָשָׁשׁ מֹשֶׁה לָרְדֹת מִן הַהָר, וַיִּקְהַל הָעַם עַל אֶהְרֹן, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו, קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לִפְנֵינוּ, כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם - לֹא יָדַעְנוּ מָה הָיָה לוֹ", כתב רש"י הקדוש:

"כשעלה משה להר, אמר להם, לסוף ארבעים יום אני בא, בתוך שש שעות ... בששה עשר, בא השטן וערבב את העולם, והראה דמות חשך ואפלה וערבוביא, לומר, ודאי מת משה, לכך בא ערבוביא לעולם",

והיינו:

שהשעה שעם ישראל עשו את העגל, היה בשעה השישית של היום. והנה, בדיני "איסור והיתר", קיימא לן בכל הש"ס - את הדין של "ביטול בשישים" ⁵⁹,

⁵⁷ להגה"ק "צוף דבש", רבינו דוד בן שמעון זיע"א.

ספר זה, הוא כרך א', מסדרת ספריו "שערי צדק".

⁵⁸ שמות, לב' - א'.

⁵⁹ ישנם כמה דברים, שאינם בטלים כלל ועיקר, ואפילו באלף, וכדלהלן:

- א. חמץ בפסח, ואפילו במשהו (שו"ע, או"ח, סי' תמז', ס"א).
- ב. דבר שניכר איסורו (שו"ע, או"ח, סי' תקיג', ס"ג. ועיין עוד: שו"ע, יו"ד, סי' קב', ס"א).
- ג. דבר שבמניין (שו"ע, יו"ד, סי' פו', ס"ג. ועיין עוד: שו"ע, יו"ד, סי' קי' ס"א. ושו"ת "ביע אומר", ח"ה, או"ח, סי' כה', אות ה').
- ד. דבר המעמיד (שו"ע, יו"ד, סי' פז', סי"א).
- ה. מידי דעביד לטעמא (שו"ע, יו"ד, סי' צח', ס"א).
- ו. בְּרִיָּה (שו"ע, יו"ד, סי' ק', ס"א).
- ז. חתיכה הראויה להתכבד (שו"ע, יו"ד, סי' קא', ס"א).
- ח. דבר שיש לו מתירים (שו"ע, יו"ד, סי' קב', ס"א).

ולפי זה, הוא הדין בעניין של "חטא העגל",
שבכדי שיתכפר העוון לעם ישראל, צריך לבטלו, בבחינת "ביטול בשישים".
והנה, ימי "חג הסוכות"⁶⁰ - הם ז' ימים, וימי "חג הפסח" - הם ז' ימים, ו"חג
השבועות" - הוא יום אחד,
וכאשר נִחַבֵּר את מניין הימים האלה, למניין אחד, יעלה הכל ל-טו' ימים.
והנה, בכל יום ויום, יש כד' שעות,
וכאשר נִכְפֵּיל את טו' ימי המועדים, ב-כד' שעות היממה,
יעלה הכל, למניין 360 שעות.
וממילא, כאשר נִרְצָה לבטל את אותם ו' שעות, שעבדו בהם עם ישראל את העגל,
בשישים,
נצטרך לחלק את אותם ו' שעות, בתוך אותם ה-360 שעות,
וזאת, מחמת, ש-360 שעות חלקי 6 שעות, עולים למניין 60 שעות.
באופן:

ש-טו' ימי המועדים, מבטלים את "עוון העגל", מכוח הדין של "ביטול
בשישים".

והנה, ב-ד' מקומות, מצינו את מילת "אַלֶּה", כְּקִשְׁר ישיר ל"חטא העגל":

א. "אַלֶּה אֶזְכְּרָה, וְאֶשְׁפָּכָה עָלַי נִפְשִׁי"⁶¹,

ב. "אַלֶּה אֶלְהִיךָ? שְׂרָאֵלִי"⁶²,

ט. דבר חשוב, כגון, אגוזי פרך ורימוני באדן (שו"ע, יו"ד, סי' קי', ס"א).

י. דבר שדרכו להימנות (שו"ע, יו"ד, סי' קי', ס"א).

יא. בעלי חיים, חשיבי ולא בטלי (שו"ע, יו"ד, סי' קי', ס"א).

⁶⁰ ללא חג "שמיני עצרת", שכן, הוא חג בפני עצמו, ומברכים בו ברכת שהחיינו.

⁶¹ תהילים, מב' - ה'.

⁶² שמות, לב' - ד'.

ג. "גם אֱלֹהֵי תִשְׁפַּחְנָה" ⁶³,

ד. "אֱלֹהֵי מוֹעֲדֵי ה' " ⁶⁴.

ולפי המתבאר, כתב רבינו זיע"א - מִשָּׁם ספר "שער החצר", באופן נפלא:

הפסוק "אֱלֹהֵי אֶזְכְּרָה", הוא מזכיר את "עוון העגל",

שנעשה, על ידי אמירת "אֱלֹהֵי אֶלְהִיךָ יִשְׂרָאֵל".

ובכדי שיקיים בנו הבורא ית"ש, את הפסוק "גם אֱלֹהֵי תִשְׁפַּחְנָה",

והיינו, שהבורא ית"ש ישכח לנו את העוון זה.

עלינו לקיים, את מאמר הכתוב "אֱלֹהֵי מוֹעֲדֵי ה' ",

והיינו, שכאשר נשמור את מועדי ה', העולים יחד למניין 360 שעות, יכפר לנו

הבורא ית"ש את העוון זה.

ולאור זה, ביאר רבינו זיע"א, את מאמרו של הבורא ית"ש למשה רע"ה - לאחר

"חטא העגל" ⁶⁵, "וַיֹּאמֶר, אֲנִי אֶעְבִּיר כָּל טוֹבֵי עַל פְּנִיךָ, וְקִרְאתִי בְּשֵׁם יְהוָה לְפָנֶיךָ,

וְחַנְתִּי אֶת אֲשֶׁר אַחֲוֶן, וְרַחַמְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֶרְחַם". כדלהלן:

מילת "טובי", היא מילה המתחלקת ל-ב' מילים,

א. "טו" - שהוא כנגד מניין טו' ימי המועדים, שבאו לכפר את "עוון העגל",

ב. "בי" - בקדושתו,

שעל ידי קדושתם וטהרתם של ימים אלו, יתבטל ויתכפר "עוון העגל".

והיכן הם רמוזים?

במילת, "עַל פְּנִיךָ",

דהיינו:

באמצע השם שלך,

⁶³ ישעיהו, מט' - טו'.

⁶⁴ ויקרא, כג' - ד'.

⁶⁵ שמות, לג' - יט'.

"כי כל אמצעי, נקרא פנימי",

דהיינו :

שהאות האמצעית בשמו של משה רע"ה, היא, האות "ש",

והמילוי של האות "ש", נכתב "שין"

והגימטריא של האות כשהיא נכתבת במילוי הנ"ל, עולה למניין 360.

וכבר נתבאר לנו, ש-360, הם סך השעות, שיש ב-טו' ימי המועדים.

ומאריכות הדברים, עולה לנו :

שְׁפִימֵי הַמוֹעֲדִים, מהווים תיקון וכפרה, ל"עוון העגל".

והנה, תלמידי חכמים נקראים "בנאים", וכדרשתו של אליהו הנביא, על הפסוק⁶⁶

, "וְכָל בְּנֵי־לְמוּדֵי הַהֵן, וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵי־הָאֵלֹהִים:"

"אל תקרי 'בניך', אלא בוניך",

וזאת, מחמת שבאמצעות לימוד התורה הקדושה, יש כוח לבנות עולמות.

ולפיכך, תיקון משה רע"ה לעם ישראל, שיהיו קוראים את הפרשיות בזמנם :

כי זמן המועדים, בא לכפר על "עוון העגל",

ועל ידי קריאת פרשיות המועדים בזמנם, אנו יוצרים את הכִּפָּרָה בשלמותה,

ובאמצעות לימוד התורה הקדושה.

באופן, שבקריאת פרשיות המועדים, בזמנם, ישנם ב' מעלות :

א. "לימוד תורה", שבא לכפרה על "עוון העגל".

ב. שבקריאה זו, אנו קוראים את ענייני הקורבנות בזמנם,

ובכך, קורבנות אלו, יעלו לכפרה על "עוון העגל".

ובזה, יובן על נכון, טעם תקנתו של משה רע"ה. ונפלא עד למאוד.

ט. ולאחר כל זאת, עוד המשיך רבינו זיע"א, לבאר במתק לשונו :

⁶⁶ ישעיהו, נד' - יג'.

שְׁמַעְמָר רבותינו ז"ל, "משה תיקן להם לישראל", הוא, נוטריקון של - להביא מלך המשיח,

והיינו, שבזכות לימוד התורה הקדושה, והדרשות, שעושים עם ישראל בימים אלו, תבוא גאולתם.

וטעם הדבר, הוא:

שלמרות כל המתבאר, כל פורענות ופורענות שבאה עלינו, בכל דור ודור, כלול בה קצת מ"עוון העגל"⁶⁷,

ובכדי לכפר את מעט העוון שנשאר, ובכדי לזרז את ביאת משיח צדקינו,

אנו צריכים, את אותו לימוד התורה, ואת אותם הדרשות.

ובזה, פירש רבינו זיע"א, את הנאמר בספר "דניאל"⁶⁸, "וַיִּאמֶר לְאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים, אֲשֶׁר מִמַּעַל לְמִימֵי הַיָּאֵר, עַד מְתֵי קֶץ הַפְּלָאוֹת. וְאֶשְׁמַע אֶת הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים, אֲשֶׁר מִמַּעַל לְמִימֵי הַיָּאֵר, וְיָרָם יָמִינוֹ וְשָׁמְאוֹ אֶל הַשָּׁמַיִם, וַיִּשָּׁבַע בְּחַי הָעוֹלָם, כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וְחֻצִי, וּכְכֹלֹת נֶפֶץ יָד עִם קֹדֶשׁ, תִּכְלֶינָה כָּל אֱלֹהִים":

והוא, שהקדוש ברוך הוא, תלה, את כל הגאולה העתידה, ב-ג' המועדים.

שכן, המילה "למועד", מרמזת, על "חג הפסח",

שהוא מועד אחד, מתחילתו ועד סופו.

והמילה "מועדים", מרמזת, על "חג הסוכות", ו-"חג שמיני עצרת",

שהם, ב' מועדים.

והמילה "וְחֻצִי", מרמזת, על "חג השבועות", שהוא יום אחד,

⁶⁷ דהנה, על מאמר הכתוב (שמות, לב' - לד'):

"וְעַתָּה לֵךְ נְחֵה אֶת הָעָם, אֵל אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ, הִנֵּה מִלֹּאכִי יֵלֶךְ לְפָנֶיךָ, וְכִיּוֹם פָּקְדֵי - וּפְקֻדָּתַי עֲלֵהֶם חֲטָאתָם",

כתב רש"י הקדוש:

"ותמיד תמיד, כשאפקוד עליהם עונותיהם, ופקדתי עליהם' - מעט מן העוון הזה עם שאר העונות,

ואין פורענות באה על ישראל, שאין בה קצת מפירעון עוון העגל".

⁶⁸ יב', ו' - ז'.

והוא נחשב, ל-"חצי" מ-"חג הפסח"⁶⁹.

"וככלות נפץ יד עם קדש" -

והיינו, כאשר תכלה השנאה והמחלוקת מעם ישראל,

אזי, "תכלינה כל אלה" -

והיינו, שאז יכלו כל הצרות והגלויות, שנוצרו לנו על ידי אמירת "אלה אלהיך ישראל".

והדברים, "חיים הם למצאיהם".

ומעתה, שומא עלינו, להשכיל ולהבין:

כאשר נקדש את המועדים והחגים, כרצון הבורא ית"ש - על ידי קדושת התורה, וקדושת המאכלים כהיכי תמצוי לקדושת התורה.

וכאשר נכבד את גדולי התורה, אשר מקדשים בפייהם את התורה הקדושה.

אזי, אין המועדים בבחינת "חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם"⁷⁰, אלא, בבחינת "אלה מועדי ה', מקראי קדש"⁷¹,

ואזי, יתכפר עוון העגל, שנאמר בו⁷², "אלה אלהיך ישראל", ושוב יאמר הבורא ית"ש⁷³, "אלה עשית והחרשתי".

שכן, כאשר ננהג בדרך זו, נהיה מתונים במעשינו, כי דברי התורה הקדושה - נתנו את נתיבותינו ונישרו את מעשינו.

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

⁶⁹ היינו:

שב-"חג הפסח", ישנם ב' ימי מועד, אחד בתחילתו ואחד בסופו.

⁷⁰ ישעיה, א' - יד'.

⁷¹ ויקרא, כג' - ד'.

⁷² שמות, לב' - ד'.

⁷³ תהילים, נ' - כא'.

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

הרב שלמה בן שמחה

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרוחה בת רחל

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~ ~ ~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה